

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Christelige Taler

Citation: Kierkegaard, Søren: "Christelige Taler", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 10*, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2004 , s. 3. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-ct-txt-shoot-idfbc51ba5-3cac-4568-9652-195661af12dc.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 10

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Bøn

Fader i Himlene! Vel vide vi, at Du er Den, som giver baade at ville og at fuldkomme, at ogsaa Længselen, naar den drager os til at fornye Samfundet med vor Frelser og Forsoner, er fra Dig. Men naar da Længselen griber os, o at vi da ogsaa maatte gribe Længselen; naar den vil rive os hen, at vi da ogsaa maatte give os hen; naar Du er os nær i Kaldet, at vi da ogsaa maatte holde os nær til Dig i Paakaldelse; naar Du i Længselen tilbyder det Høieste, at vi da ogsaa maatte købe dens beleilige Øieblik, maatte holde den fast, hellige den i stille Timer, ved alvorlige Tanker, ved fromme Forsætter, saa den maatte vorde den stærke, men ogsaa den velprøvede hjertelige Længsel, der fordres hos dem, som værdeligen ville deeltage i Nadverens hellige Maaltid! Fader i Himlene, Længselen er Din Gave; Ingen kan give sig den selv, Ingen kan, naar den ikke gives, købe den, vilde han end sælge Alt – men, naar Du giver den, da kan han dog sælge Alt for at købe den. Saa bede vi for dem, som her ere forsamlede, at de med hjertelig Længsel idag maatte gaae op til Herrens Bord, og at de, naar de gaae derfra, maatte gaae derfra med forøget Længsel efter ham vor Frelser og Forsoner.

Luc. XXII, 15: jeg haver hjerteligen længtes efter at æde dette Paaskelam med Eder, førend jeg lider.

De forelæste hellige Ord, som ere Christi egne, høre vistnok ikke med til Nadverens Indstiftelse, dog staae de i Fortællingens nærmeste Sammenhæng med denne; umiddelbart efter disse Ord følge Indstiftelses-Ordene. Det var i den Nat, der Han blev forraadt, eller rettere Han var allerede forraadt, Judas var allerede købt til at sælge Ham og havde allerede solgt Ham; Forræderen søgte nu blot den »beleilige Tid, at han kunde forraade Ham til Ypperstepræsterne uden Opløb« (Luc. 22, 6). Dertil valgte han den Nats Stilhed, i hvilken Christus nu for sidste Gang er samlet med sine Apostle. »Og der Timen kom, satte han sig tilbords, og de tolv Apostle med ham. Og han sagde til dem: jeg haver hjerteligen længtes efter at æde dette Paaskelam med Eder, førend jeg lider.« – At det blev den sidste Gang, fik han ikke at vide bagefter; han veed det forud, at det er den sidste Gang. Dog har han ikke nænt at indvie Apostlene ganske i, hvor nær Faren er, at den er endnu i denne Nat, og hvilken Faren er, at den er den forsmædeligste Døds, og hvor uundgaaelig den er. Han, der ene bar Verdens Synd, han bærer ogsaa her ene sin forfærdelige Viden om hvad der vil skee; Han, der ene stred i Gethsemane, ene, fordi Disciplene sov, han er ogsaa her ene, skjøndt han sidder tilbords med sine eneste Fortrolige. Altsaa, hvad der i den Nat vil skee, hvorledes det vil skee, ved hvem det vil skee, det er der i hiin lille Kreds kun Een som veed, han den Forraadte – ja, og saa Een til, han Forræderen, der ogsaa er tilstede. Saa sætter Christus sig tilbords med Apostlene, og idet han sætter sig ved Bordet siger han: jeg haver hjerteligen længtes efter dette Maaltid.

Synes Dig nu ikke, m. T., at dette dog hører i en dybere Forstand, baade inderligt og forbilledligt, med til Nadveren, ikke blot saaledes som det historisk hører med i den hellige Beretning? Thi ikke sandt, hjertelig Længsel hører væsentligen med til den hellige Nadvere. Vilde det ikke ogsaa være den forfærdeligste Modsætning til den hellige Beretning om, hvorledes Stifteren længtes hjerteligen efter dette Maaltid, vilde det ikke være den forfærdeligste Modsætning, dersom det var muligt, at Nogen af Vane, eller fordi det var Skik og Brug, eller maaskee dreven af ganske tilfældige Omstændigheder, kort, dersom Nogen gik til Nadverens hellige Maaltid uden hjertelig Længsel! De forelæste hellige Ord ere da, om jeg saa tør sige, Indlednings-Ordene til Nadverens Indstiftelse, og dette er igjen for hver Enkelt den sande gudelige Indledning eller Indgang: at komme med hjertelig Længsel.

Saa lad os da benytte de os foreskrevne Øieblikke forinden Altergangen til at tale om:

den hjertelige Længsel efter Nadverens hellige Maaltid.

Det er ikke noget Nyt vi ville lære Dig, end mindre ville vi ved at føre Dig uden for Troen føre Dig ind i vanskelige Undersøgelser, vi ville blot stræbe at udtrykke hvad der bevægede sig i Dig, da Du fornem Længselen efter at gaae til Alters, den hjertelige Længsel, med hvilken Du kom herhid idag.

Veiret blæser hvorhen det vil, Du fornemmer dets Susen, men Ingen veed, hvorfra det kommer, eller hvor det farer hen. Saaledes ogsaa med Længselen, Længselen efter Gud og det Evige, Længselen efter vor Frelser og Forsoner. Begribe den kan Du ikke, og det skal Du heller ikke, ja Du tør end ikke ville forsøge derpaa – men Du skal benytte Længselen. Skal Købmanden være ansvarlig, om han ikke benytter det beleilige Øieblik, skal den Søfarende være ansvarlig, om han ikke benytter den gunstige Vind, hvor meget

mere Den, som ikke benytter Længselens Leilighed, naar den tilbydes. O, man taler fromt om, at man ikke maa spille Guds Gaver; men hvad skulde man vel hellere og i dybere Forstand kalde Guds Gaver, end enhver Aandens Tilskyndelse, enhver Sjelens Dragelse, enhver Hjertets inderlige Rørelse, enhver hellig Stemning, enhver gudelig Længsel, der dog vel i langt dybere Forstand end Føde og Klæder ere Guds Gaver, fordi det ikke blot er Gud, der giver dem, men fordi Gud giver sig selv i disse Gaver! Og dog hvor ofte spilder ikke et Menneske disse Guds Gaver! Ak, hvis Du kunde skue ind i Menneskenes Inderste, og ret dybt i Dit eget, Du skulde vistnok med Forfærdelse opdage, hvorledes Gud, der aldrig lader sig uden Vidnesbyrd, ødsler med disse sine bedste Gaver paa ethvert Menneske, og hvorledes derimod ethvert Menneske mere eller mindre spilder af disse Gaver, maaskee ganske forspilder dem. Forfærdelige Ansvar, naar engang Erindringerne, om ikke før saa i Evigheden, staae anklagende op mod Mennesket, Erindringerne om de mange Gange og de mange Maader, paa hvilke Gud, men forgjeves, talte til ham i hans Indre. Erindringerne, ja, thi har end Mennesket selv længst glemt det Spildte, saa han altsaa ikke erindrer det: Gud og Evigheden har ikke glemt det, det er erindret ham, og vorder i Evigheden hans Erindring. – Saaledes nu med Længselen. Et Menneske kan overhøre dens Kald, han kan forvandle den til et Øiebliks Indskydelse, til et Indfald, der sporløst er forsvundet i næste Øieblik, han kan modstaae den, han kan forhindre dens dybere Tilblivelse i sig, han kan lade den hendøe ubenyttet som en ufrugtbar Stemning. Men modtager Du den med Taknemmelighed som en Guds Gave, da vorder den Dig ogsaa til Velsignelse. O, lad derfor aldrig den hellige Længsel gaae forgjeves, naar den vil besøge Dig; syntes det Dig end engang, at Du ved at følge den gik forgjeves: tro det ikke, det er ikke saa, det er umuligt, at det kan være saa, det maa dog vorder Dig til Velsignelse.

Saa vaagnede da Længselen i Din Sjel. Var den end uforklarlig, forsaavidt den jo er fra Gud, der i den drager Dig; var den end uforklarlig, forsaavidt den er ved Ham, »der ophøiet fra Jorden vil drage Alle til sig« (Joh. 12, 32); var den end uforklarlig, forsaavidt den er Aandens Virken i Dig: saa forstod Du dog, hvad der fordredes af Dig. Thi sandeligen, om Gud end giver Alt, saa fordrer han ogsaa Alt, at Mennesket selv skal gjøre Alt, for retteligen at benytte hvad Gud giver. O, i det daglige Livs sædvanlige Sysler hvor let, aandelig forstaaet, at slumre ind; i Eensformighedens tilvante Gang hvor vanskeligt at finde en Afbrydelse! I denne Henseende hjalp Gud Dig ved Længselen, som han vakte i Din Sjel. Ikke sandt, saa lovede Du Dig selv og Gud, at Du nu ogsaa taknemligt vilde benytte den. Du sagde til Dig selv: som nu Længselen har revet mig løs fra hvad der saa let indspinder et Menneske i en Fortryllelse, saa vil jeg ogsaa ved alvorlige Tanker komme den til Hjælp, for ganske at rive mig løs fra hvad der endnu maatte holde mig tilbage. Og jeg vil ved hellige Forsætter stræbe ret at holde mig fast i hvad de alvorlige Tanker lade mig forstaae; thi dertil gavner Forsættet, til at fastgjøre sig i hvad man har forstaaet.

»Hvor er dog dette Jordiske og Timelige idel Forfængelighed! Og var end mit Liv hidtil saa lykkeligt, saa sorgfrit, saa ganske uden Erfaringens Kjendskab til det Forfærdelige eller endog blot til det Veemodige: saa vil jeg dog nu fremkalde de alvorlige Tanker, jeg vil, i Pagt med Længselen efter det Evige og med det hellige Maaltid for Øie, hvor Ingen tør komme uden vel forberedt, ikke frygte for at blive alvorlig. Thi Tungsind er Christendommen dog ikke, den er tværtimod saa glædelig, at den er det glade Budskab for alle Tungsindige; kun den Letsindige og Trodsige kan den gjøre mørk i Sindet. – See, det er Alt, Alt hvad jeg seer, det er, saalænge det er til, Forfængelighed og Omskiftelse, tilsidst er det Forkrænkelighedens Bytte. Derfor vil jeg med hiin fromme Mand, naar Maanen gaaer op i sin Glands, da vil jeg sige til Stjernen »Dig bryder jeg mig ikke om, Du er jo nu fordunklet«; og naar saa Solen gaaer op i al sin Pragt og fordunkler Maanen, da vil jeg sige til Maanen »Dig bryder jeg mig ikke om, Du er jo nu fordunklet«; og naar saa Solen gaaer ned, da vil jeg sige: det vidste jeg jo nok, thi det er Alt Forfængelighed. Og naar jeg seer det rindende Vands Travlhed, da vil jeg sige: bliv Du kun ved at rinde, Du fylder dog aldrig Havet; og til Veiret vil jeg sige, ja om det end rev Træer op med Rode, jeg vil sige til det: blæs Du kun, i Dig er der dog ikke Mening eller Tanke, Du Ustadighedens Sindbillede. Og om end Markens Deilighed, der indtagende fængsler Øiet, og om end Fuglesangens Velklang, der livsaligt falder i Øret, og om end Skovens Fred, der indbydende vederqvæger Hjertet, vilde anvende al deres Overtalelse, jeg vil dog ikke lade mig overtale, ikke lade mig bedaare, jeg vil minde mig om, at det er Alt Bedrag. Og om end Stjernerne sidde gennem Aartusinder nok saa faste og uden at forandre Sted paa Himmelen, saa vil jeg dog ikke lade mig bedrage af denne Tilforladelighed, jeg vil minde mig om, at de engang skulle falde ned. – Saa vil jeg minde mig om, hvor uvist Alt er, at et Menneske ved Fødselen er kastet ud i Verden, og fra det Øieblik ligger paa de tusind Favnes Dyb, og Fremtiden for ham hvert Øieblik, ja hvert Øieblik som den mørkeste Nat. Jeg vil erindre mig om, at aldrig har nogensinde Nogen været saa lykkelig, at han jo kunde blive ulykkelig, og aldrig nogensinde Nogen saa ulykkelig, at han jo kunde blive ulykkeligere! At hvis det end skulde lykkes mig, at faae alle mine Ønsker opfyldte, faae dem førte op i een Bygning – at dog Ingen, Ingen skal kunne indestaae mig for, om ikke just i samme Øieblik den hele Bygning skal styrte sammen over mig. Og hvis det (dersom dette ellers kan kaldes en Lykke) lykkedes mig at redde en kummerlig Levning af min fordums Lykke ud af denne Undergang, og hvis jeg beskikkede min Sjel til taalmodigt at nøies med dette – at dog Ingen, Ingen skal kunne indestaae mig for, om ikke ogsaa denne Rest i næste Øieblik skal tages fra mig! Og hvis der var een eller anden Ulykke, een eller anden Rædsel, en kortvarig eller en langsomt martrende, for hvilken jeg i Særdeleshed gruede, og hvis jeg end allerede var bleven en Olding – at dog Ingen, Ingen skal kunne indestaae mig for, om den ikke kunde komme over mig endnu i det sidste Øieblik! – Saa vil jeg erindre mig om, at som ethvert det næste Øiebliks Uvished er liig den mørke Nat, saaledes er igjen enhver enkelt Begivenheds eller Tildragelses Forklaring som en

Gaade, hvilken Ingen har gjettet. At Ingen, der evig forstaaet vil tale Sandhed, kan med Bestemthed sige mig, hvilket der er hvilket, om det virkelig var mig det Tjenligere, at jeg fik alle mine Ønsker opfyldte, eller at de alle bleve mig negtede. Og om jeg end som Skibbruden reddede mig paa en Planke ud af den visse Død, og om Mine glade hilsede mig ved Strandbredden, forundrede over min Frelse – at desuagtet den Vise skal kunne staae hos og sige »maaskee, maaskee havde det dog været bedre for Dig, at Du var omkommen i Bølgerne,« og at maaskee, maaskee han just taler sandt! Jeg vil minde mig om, at den Viseste, der nogensinde har levet, og den meest Indskrænkede, der nogensinde har levet, naae lige langt, naar det gjælder om at indestaae for det næste Øieblik, og naar det gjælder om at forklare den mindste Begivenhed, naae lige langt, til et Maaskee, og at med jo mere Lidenskab Nogen stormer mod dette Maaskee, desto nærmere er han kun ved at tabe Forstanden. Thi ingen Dødelig brød eller trængte igjennem, ja ikke den Fange, der sidder indenfor syv Alens tykke Mure, lænket om Haand og Fod, naglet til Væggen, er saaledes tvungen som enhver Dødelig i denne af Intet dannede Tvinger, i dette Maaskee. Jeg vil minde mig om, at hvis jeg end havde min Sjæl i eet eneste Ønske, og havde jeg den end saa fortvivlet deri, at jeg kunde ville bortkaste Himmels Salighed for dette Ønskes Opfyldelse – at dog Ingen kan med Bestemthed sige mig forud, om Ønsket, naar det opfyldtes, dog ikke skulde synes mig tomt og ubetydeligt. Og hvad er saa elendigst, enten at Ønsket ikke opfyldtes, og jeg beholdt Sorgens og Smertens Forestilling om den – savnede Lykke, eller at det opfyldtes, og jeg beholdt det, forbittret ved Visheden om, hvor tomt det var! – Saa vil jeg betænke, at Døden er det eneste Visse, at den spottende, spottende mig og al Jordlivets Uvished, der i ethvert Øieblik er lige uvis, er lige vis i ethvert Øieblik; at ikke Oldingen er Døden vissere, end Barnet, som fødtes igaar; at hvad enten jeg svulmer i Sundhed eller jeg ligger paa Sygeleiet, er Døden mig hvert Øieblik lige vis, hvad kun jordisk Dorskhed kan forblive uvidende om. Jeg vil huske paa, at ingen Pagt indgaaes mellem Menneske og Menneske, ikke den ømmeste, ikke den inderligste, uden at den tillige indgaaes med Døden, der paa Embedsvegne er med i Alt. – Og jeg vil erindre mig om, at ethvert Menneske dog er eensom, eensom i den uendelige Verden. Ja, i gode Dage, ved stille Veirlig, naar Lykken smiler, da seer det jo rigtignok ud som levede vi i Selskab med hinanden, men jeg vil minde mig om, at Ingen kan vide, naar Budskaberne skulle komme til mig, Ulykkens, Elendighedens, Rædselens Budskab, der med det Forfærdelige tillige skulle gjøre mig eensom, eller gjøre det aabenbart, hvor eensom jeg, som ethvert Menneske, er, gjøre mig eensom, forladt af mine Nærmeste, misforstaaet af min bedste Ven, en Angestens Gjenstand, som Alle flye. Jeg vil erindre mig om de Rædseler, hvilke dog intet Angestens Skrig, ingen Taarer, ingen Bønner afværgede, de Rædseler, der have skilt en Elsket fra den Elskede, en Ven fra Vennen, Forældre fra Børn; og jeg vil erindre mig om, hvilken lille Misforstaaelse, naar den kom saa usalig forkeert, stundom var nok til rædsomt at skille dem ad. Jeg vil erindre mig, at *menneskeligt* talt er Ingen, nei slet Ingen til at stole paa, end ikke Gud i Himlene. Thi dersom jeg ret holdt mig til ham, saa jeg blev hans Ven: o, hvo har liidt mere, hvo er blevet mere forsøgt i alle Lidelser end den Fromme, som var Guds Ven.«

Saaledes talte Du med Dig selv; og jo mere Du hengav Dig i disse Tanker, desto mere seirede Længselen efter det Evige i Dig, Længselen efter Samfundet med Gud ved Din Forløser, og Du sagde: jeg længes hjerteligen efter dette Maaltid. O, der er dog kun een Ven, een fuldtro Ven i Himmelen og paa Jorden, vor Herre Jesus Christus. Ak, og hvor mange Ord gjør et Menneske ikke, og hvor mange Gange gaaer han ikke, for at faae en Anden til at vise ham en Tjeneste; og hvis denne Anden blot med nogen Opoffrelse viser ham Tjenesten, han som har lært Menneskene at kjende og veed, hvor sjeldent der vises Tjenester, naar der ikke kan gjøres Gjengjæld, hvor hænger han da ikke fast ved sin Velgjører! Men Han, der ogsaa for mig, ja for mig (thi at han gjorde det Samme for alle Andre skal dog vel ikke formindske min Taknemlighed, der jo er for hvad han har gjort for mig), Han der for mig gik i Døden: efter Samfundet med Ham skulde jeg ikke længes! Der har dog aldrig nogen Ven kunnet være mere end trofast *til* Døden, men Han blev netop tro i Døden – Hans Død var jo min Frelse. Og ingen Ven kan dog gjøre mere end i det Høieste ved sin Død *frelse* en Andens Liv, men Han gav mig Livet ved sin Død; det var mig, der var død, og Hans Død gav mig Livet.

»Dog *Synden* er Folkenes, og er hvert Menneskes Fordærvelse, hvorledes skulde jeg da tænke alvorligt over Livet, uden ret at betænke dette, hvad Christendommen lærer mig, at Verden ligger i det Onde! Og om end mit Liv hidtil er gaaet saa stille, saa fredeligt hen, saa uberørt af den onde Verdens Angreb og Efterstræbelser, og om det end synes mig, at de faa Mennesker jeg har kjendt, dog ere alle gode og kjerlige og velvillige: saa vil jeg betænke, at dette vel maa ligge i, at hverken de eller jeg ere førte ud i saadanne den aandelige Livsfares Afgjørelser, hvor Begivenhedernes Størrelse efter en overordentlig Maalestok gjør det ret aabenbart, hvad Godt eller Ondt der boer i et Menneske. Saaledes maa det vel være, og derfor fornødent, at Aabenbaringen lærer, hvad end ikke Mennesket kan vide af sig selv, hvor dybt Menneskeheden er sjunken.«

»Saa vil jeg erindre mig, hvad jeg har hørt om al den Afskyelighed, som Menneske har bedrevet mod Menneske, Fjende mod Fjende, ak og Ven mod Ven, om Vold og Mord og Blødtørst og dyrisk Grusomhed, om al det uskyldigt, og dog saa grusomt udgydte Blod, der raaber til Himmelen, om List og Underfundighed og Sviig og Troløshed, om alle hine uskyldigt og dog rædsomt ligesom Qvalte, hvis Blod vistnok ikke blev udgydt, skjønndt de dog aflivedes. Jeg vil fremfor Alt minde mig om, hvorledes det gik den Hellige, da han vandrede her paa Jorden, hvilken Modstand han leed af Syndere, hvorledes Hans hele Liv var idel Sjelslidelse ved at tilhøre den faldne Slægt, som han vilde frelse, og som ikke vilde frelses, at ikke den Levende, der grusomt lænkedes sammen med en Død kan lide mere martrende, end Han sjæleligt leed ved at være bleven indlemmet som Menneske i Slægten! Jeg vil betænke, hvorledes Han blev forhaanet, og hvorledes Enhver

tiljubledes Bifald, naar han kunde hitte paa en ny Forhaanelse, hvorledes der ikke var mindste Tale mere, end ikke Tanke om Hans Uskyldighed, om Hans Hellighed, hvorledes det eneste formildende Ord, der blev talt, var det ynkende: see hvilket Menneske! – Sæt jeg havde levet samtidig med det rædsomme Optrin, sæt jeg havde været tilstede i »Mængden«, som forhaanede Ham og spyttede paa Ham! Sæt jeg havde været tilstede i Mængden – thi dette tør jeg dog ikke tiltroe mig, at jeg blandt en heel Slægt skulde have været een af Tolv – sæt jeg havde været tilstede! Nu, men dette kan jeg heller ikke troe om mig selv, at jeg skulde have været tilstede *for at* deeltage i Forhaanelsen. Men sæt nu, at de Omkringstaaende bleve opmærksomme paa mig, at jeg ikke deeltog – o, jeg seer allerede disse vilde Blikke, seer Angrebet et Øieblik vendt mod mig, jeg hører allerede Skriget »ogsaa han er en Gallilæer, en Tilhænger, slaae ham ihjel, eller lad ham deeltage i Forhaanelsen, i Folkets Sag!« Forbarmende Gud! Ak, hvor Mange er der vel i hver Slægt, som have Mod til at vedstaae en Overbeviisning, naar det gjælder Forhaanelsens Fare, naar det gjælder Liv og Død, og naar tilmed Farens Afgjørelse saa uventet staaer forfærdeligt over En! Og jeg, som dog ikke var en Troende, en Tilhænger, hvorfra skulde jeg faae Kraft til at vove, eller hvor skulde det være muligt, at jeg i det Øieblik blev en Troende, saa Farens Afgjørelse skulde om end paa en anden Maade hjælpe mig lige saa vidunderligt som den hjalp Røveren paa Korset; og dersom jeg ikke saaledes forandredes, hvorfra skulde jeg faae Mod til at vove dette for En, der dog var mig en Fremmed! Forbarmende Gud, saa havde jeg vel deeltaget i Forhaanelsen – for at frelse mit Liv, jeg havde skreget med »Hans Blod komme over mig« – for at frelse mit Liv; ja, det er sandt, det var for at frelse mit Liv! O, jeg veed nok, at Præsten taler anderledes; naar han taler, da skildrer han hine Samtidiges rædsomme Forblindethed – men vi, der ere tilstede i hans Prædiken, vi ere ikke saadanne Mennesker. Maaskee nænner Præsten ikke at tale haardt til os – ja, og om jeg var Præsten, jeg vilde heller ikke tale anderledes, jeg turde ikke sige til noget andet Menneske, at han vilde have handlet saaledes, der er Ting som det ene Menneske ikke tør sige det andet. O, men til mig selv tør jeg nok sige, og maa jeg destoværre sige det: mig var det ikke gaet bedre end Menneskenes Mængde!«

Saaledes talte Du med Dig selv. Og jo mere Du hengav Dig i disse Tanker, desto mere seirede Længselen i Dig efter Samfundet med Ham den Hellige, og Du sagde til Dig selv: jeg længes hjerteligen efter dette Maaltid; bort fra denne onde Verden, hvor Synden øver Herredømmet, vil jeg længes efter Samfundet med Ham! Bort fra den; dog saa let gaaer det jo ikke. Jeg kan ønske mig bort fra Verdens Forfængelighed og Forkrænkelighed, og formaaer end et Ønske det ikke, saa formaaer dog den hjertelige Længsel efter det Evige at føre mig bort; thi i selve Længselen er det Evige, ligesom Gud er i den Sorg, som er *efter* ham. Men Synden har en egen Magt til at holde igjen, den har et Tilgodehavende at fordre, en Skyld den vil have betalt af Synderen, førend den slipper ham. Og Synden veed at staae paa sin Ret, den lader sig sandeligen ikke bedrage ved løse Ord, ikke om Menneskene ganske afskaffede Ordet »Synd« og satte Svaghed istedet, ikke om det end efter den strengeste Sprogbrug kun var Svaghed, hvori et Menneske blev skyldig. Men derfor længes jeg desto hjerteligere efter at fornye mit Samfund med Ham, der har gjort Fyldest ogsaa for min Synd, gjort Fyldest for hver den mindste min virkelige Synd, men ogsaa for den, som maaskee lurer dybest i min Sjel, uden at jeg end er mig det bevidst, og som dog muligen skulde bryde frem, naar jeg førtes i den forfærdeligste Afgjørelse. Thi vare vel hine Jøder større Forbrydere end andre Mennesker, o, nei, men det, at de vare samtidige med den Hellige, gjorde deres Forbrydelse saa uendelig forfærdeligere.

Jeg længes hjerteligen efter dette Maaltid, efter dette Maaltid, der er til Hans Ihukommelse. Men naar da saa En med hjertelig Længsel har deeltaget i Nadveren, er saa Længselen stillet, skal saa Længselen aftage, idet han gaaer derfra? See, hvis Du har en kjer Afdød, saa vil det vel ogsaa skee saaledes, at Tid efter anden Længselen vaagner hos Dig efter at ihukomme ham. Saa gaaer Du da maaskee til hans Grav; og som han nu ligger sænket der i Jordens Skjød, saa sænker Du Din Sjel i Erindringen om ham. Derved ligesom mættes Længselen. Livet udøver igjen sin Magt over Dig; og om Du end trofast vedbliver at mindes den Afdøde, og oftere længes efter ham, saa kan det dog ikke være Meningen, at Du mere og mere skulde leve Dig ud af Livet for at leve Dig ind i Graven hos den Døde, saa Længselen efter ham tiltog med hver Gang Du besøgte hans Grav. Du indrømmer vist selv, at hvis dette hændte et Menneske, da var der, hvor meget vi end ære hans Troskab mod den Afdøde, dog noget Sygeligt i hans Sorg. Nei, Du forstaaer, at Eders Veie ere væsentligen skilte, at Du tilhører Livet, og de Fordringer, som Livet har paa Dig, Du forstaaer, at tiltage med Aarene skal dog Længselen ikke, saa Du mere og mere blev en Medbegraven. O, men Længselen efter Samfundet med Din Frelser og Forsoner, den skal jo just tiltage med hver Gang Du ihukommer Ham. Han er ei heller en Afdød, men en Levende, ja Du skal jo ret leve Dig ind og sammen med Ham, Han skal jo være og vorde Dit Liv, saa Du ikke lever Dig selv, ikke mere lever selv, men Christus i Dig. Og derfor, som hjertelig Længsel hører med til den værdelige Ihukommelse, saa hører dette igjen med til den hjertelige Længsel, at Længselen forøges ved Ihukommelsen, saa kun Den gik værdeligen til Alters, der gik derhen med hjertelig Længsel, og gik derfra med forøget hjertelig Længsel.